

Kohtuasi C-581/23

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

21. september 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Hof van beroep te Antwerpen (Antwerpeni apellatsioonikohus, Belgia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

13. september 2023

Apellant:

Beevers Kaas BV

Vastustajad apellatsioonimenetluses:

Albert Heijn België NV

Koninklijke Ahold Delhaize NV

Albert Heijn BV

Ahold België BV

Menetlusse astuja:

B.A. Coöperatieve Zuivelonderneming Cono

Põhikohtuasja ese

Põhikohtuasjas on tegemist apellatsioonkaebusega Voorzitter van de ondernemingsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpeni (Antwerpeni kaubanduskohtu esimees, Antwerpeni kohtumaja, Belgia) kiirmenetluses tehtud 9. juuli 2021. aasta otsuse peale, millega jäeti põhjendamatus tõttu rahuldamata Beevers Kaas BV hagi, millega esitati 28. veebruari 2013. aasta majandusseadustiku (Wetboek van economisch recht van 28 februari 2013) artikli VI.104 alusel tegevuse lõpetamise nõue põhjendusega, et väidetavalt olid vastustajad apellatsioonimenetluses osalenud kolmandate isikutena lepingu rikkumises.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlusega küsitakse, kuidas tõlgendada komisjoni 20. aprilli 2010. aasta määruse (EL) nr 330/2010 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes (edaspidi ka „määrus nr 330/2010“) artikli 4 punkti b alapunkti i, mis näeb ette paralleelse kehtestamise tingimuse. Esitatud küsimustega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas põhikohtuasjas kõne all olev ainuõiguslik turustuskokkulepe, mis on vertikaalse kokkuleppe tüüpnaide määruse nr 330/2010 tähenduses, vastab paralleelse kehtestamise tingimusele, mille kohaselt peab tarnija kaitsma ainuõiguslikku turustajat kõigi teiste Euroopa Majanduspiirkonna ostjate aktiivse müügi eest talle ainuõiguslikult määratud territooriumil.

Eelotsuse küsimused

1. Kas komisjoni 20. aprilli 2010. aasta määruse (EL) nr 330/2010 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes artikli 4 punkti b alapunkti i kohane paralleelse kehtestamise tingimus on täidetud ja kas sellest tulenevalt võib tarnija, kes vastab selle määruse muudele tingimustele, õiguspäraselt keelata ühe oma ostja aktiivse müügi territooriumil, mis on ainuõiguslikult määratud teisele ostjale, kui keeld põhineb pelgalt tõsiasjal, et teised ostjad ei tegele aktiivse müügiga kõnealusel territooriumil? Teisisõnu – kas sellise kokkuleppe olemasolu, mis keelab aktiivse müügi kõnealuste teiste ostjate ja tarnija vahel, tuleb pidada piisavalt tõendatuks juba pelgalt tõsiasja põhjal, et kõnealused teised ostjad ei tegele aktiivse müügiga ainuõiguslikult määratud territooriumil?
2. Kas komisjoni 20. aprilli 2010. aasta määruse (EL) nr 330/2010 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes artikli 4 punkti b alapunkti i kohane paralleelse kehtestamise tingimus on täidetud ja kas sellest

tulenevalt võib tarnija, kes vastab selle määruse muudele tingimustele, õiguspäraselt keelata ühe oma ostja aktiivse müügi territooriumil, mis on ainuõiguslikult määratud teisele ostjale, kui ta saab oma teiste ostjate nõusoleku ainult juhul, kui neil on kavas hakata tegelema aktiivse müügiga ainuõiguslikult määratud territooriumil? Või on selle asemel nõutav, et tarnija on saanud nõusoleku kõigilt oma ostjatelt, sõltumata sellest, kas neil on kavas hakata tegelema aktiivse müügiga ainuõiguslikult määratud territooriumil?

Viidatud Euroopa Liidu õigusnormid

ELTL artikli 101 lõiked 1 ja 3

Komisjoni 20. aprilli 2010. aasta määrus (EL) nr 330/2010 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, artikli 4 punkti b alapunkt i

Komisjoni 10. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/720 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, artikli 1 lõike 1 punkt h

Euroopa Komisjoni suunised vertikaalsete piirangute kohta (ELT 2010, C 130, lk 1; edaspidi „2010. aasta suunised“), punkti 25 alapunkt a ja punkt 51

Euroopa Komisjoni suunised vertikaalsete piirangute kohta (ELT 2022, C 248, lk 1), punkt 122

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

28. veebruari 2013. aasta majandusseadustik (Wetboek van economisch recht van 28 februari 2013, edaspidi „WER“), artiklid VI.1 ja VI.104

Põhikohtuasja asjaolude lühikokkuvõte

- 1 Apellant Beever's Kaas BV turustab Belgias ainuõiguse alusel Beemsteri juustu, mida ta tellib tootjalt B.A. Coöperatieve Zuivelonderneming Cono (edaspidi „Cono“). Alates 1. jaanuarist 1993 kehtib nimelt apellandi ja Cono vahel sõlmitud ainuõiguslik turustuskokkulepe, mille artikkel 1.3 sätestab, et apellandi ainuõigus turustada Beemsteri juustu hõlmab müüki Belgias ja Luksemburgis asuvatele ostjatele (edaspidi „ainuõiguslik turustuskokkulepe“).
- 2 Vastustajad apellatsioonimenetluses tegutsevad Belgia ja Madalmaade kaubahallide sektoris. Nad on selle Beemsteri juustu ostjad, mida Cono toodab väljaspool Belgiat ja Luksemburgi asuvate turgude jaoks.
- 3 Apellant leiab, et ainuõigusliku turustuskokkuleppe artiklis 4.1 Conole pandud kohustus hoiduda kokkuleppe kehtivuse ajal tarnimast kaubamärgi „Beemster“

alla kuuluvat juustu Belgias või Luksemburgis kolmandatele isikutele tähendab aktiivse müügi keeldu, mida vastustajad apellatsioonimenetluses eitavad.

- 4 Apellant leidis, et sellega, et vastustajad apellatsioonimenetluses tegid Belgias toiminguid, mis tõid otseselt või kaudselt kaasa talle ainuõiguslikust turustuskokkuleppes tulenevate ainuturustusõiguste rikkumise, olgugi et neile oli teada, et kõnealune kokkulepe on Conole siduv, rikkusid vastustajad apellatsioonimenetluses ausaid turutavasid, mistõttu esitas apellant esimese astme kohtule WER artikli VI.104 alusel hagi, millega nõudis kolmandate isikutena lepingu rikkumises osalemisele viidates tegevuse lõpetamist; hagi jäeti 9. juuli 2021. aasta kohtuotsusega rahuldamata.
- 5 Apellant esitas kohtuotsuse peale 30. augustil 2021 apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.
- 6 Cono astus 17. detsembril 2021 vabatahtlikult menetlusse.

Põhikohtuasja poolte peamised väited

- 7 Esmalt esitavad vastustajad apellatsioonimenetluses vastuväited ainuõigusliku turustuskokkuleppe sisule ja ulatusele, väites, et see ei kohusta Conot kaitsma apellanti teiste turustajate aktiivse müügi eest, millest tulenevalt ei ole tegemist lepingu rikkumisega, milles nad võisid kolmandate isikutena osaleda.
- 8 Apellant väidab, et ainuõigusliku turustuskokkuleppe artiklitest 1.3 ja 4.1 nähtub selgelt, et Conol ja temal oli kavatsus kaitsta apellanti kui ainuõiguslikku turustajat Cono või teiste turustajate aktiivse müügi eest Belgias ja Luksemburgis. Olles teada saanud, et vastustajad apellatsioonimenetluses kavatsesid avada Belgias kaubahallid, juhtis apellant 20. jaanuari 2011. aasta kirjas Cono tähelepanu kohustusele keelata oma teistel klientidel, sealhulgas vastustajatel apellatsioonimenetluses ainuõigusliku turustuskokkuleppega hõlmatud toodete aktiivne müük Belgias või Luksemburgis. 14. veebruari 2011. aasta kirjaga teavitas Cono vastustajaid apellatsioonimenetluses aktiivse müügi keelust ja kohustusest kehtestada see keeld oma teiste ostjate suhtes. Kirjadest, mille vastustajad apellatsioonimenetluses Conole saatsid, nähtub, et nad tunnustasid edasimüügikeeldu.
- 9 Vastustajad apellatsioonimenetluses on seisukohal, et ainuõiguslik turustuskokkulepe ei vasta edasimüügikeeldu põhjendavatele konkurentsioiguslikele tingimustele. Sellega seoses viitavad nad ELTL artikli 101 lõigetele 1 ja 3 (mille kohaselt on konkurentsi piiravad kokkulepped keelatud ja/või mille kohaselt võib keeldu kuulutada kohaldamatuks ettevõtjatevaheliste kokkulepete suhtes, mis aitavad parandada kaupade tootmist või levitamist) ning grupierandi määrusele nr 330/2010, mille kohaselt ei ole erand kohaldatav vertikaalse kokkuleppe esemeks olevatele põhilistele piirangutele. Seega ei kohaldata erandit viidatud määruse artikli 4 punktis b nimetatud vertikaalsete kokkulepete suhtes, mille eesmärk on otseselt või kaudselt piirata territooriume

või kliente, kellele kokkuleppeosaline ostja võib lepingujärgseid kaupu või teenuseid müüa, välja arvatud juhul, kui selline piirang ei piira ostja klientide läbimüüki (artikli 4 punkti b alapunkt i). Vastustajad apellatsioonimenetluses teevad selle põhjal järelduse, et aktiivse müügi piirang peab vastama kolmele kumulatiivsele tingimusele, nimelt esiteks peab tarnija olema määranud teatud territooriumi (või teatud klientide) jaoks ainuõigusliku turustaja, teiseks ei või olla piiratud selle turustaja klientide läbimüük, kelle suhtes on aktiivse müügi piirang kehtestatud, ja kolmandaks peab tarnija kaitsma ainuõiguslikku turustajat tarnija teiste Euroopa Majanduspiirkonna ostjate aktiivse müügi eest tema territooriumil (või tema klientidele) – niinimetatud paralleelse kehtestamise tingimus. Vastustajad apellatsioonimenetluses väidavad, et ainuõiguslik turustuskokkulepe ei vasta viimati nimetatud tingimusele.

- 10 Apellandi sõnul ei ole määruse nr 330/2010 artikli 4 punkti b alapunktis i paralleelse kehtestamise tingimust ette nähtud. Ta vaidleb vastu sellele, et põhilise piiranguga seotud erand on kohaldatav ainult siis, kui need kolm tingimust on täidetud. Seetõttu kuulub ainuõiguslikus turustuskokkuleppes apellandile ainuõiguslikult määratud territooriumil ette nähtud kaitse aktiivse müügi eest, mille peab tagama Cono, määruse nr 330/2010 artikli 4 punkti b alapunktis i sätestatud erandi alla ja kujutab endast lubatavat konkurentsipiirangut.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tegi 27. aprilli 2022. aasta vaheotsusega vaidlusaluse ainuõigusliku turustuskokkuleppe sisu ja ulatuse kohta otsuse apellandi kasuks. Lisaks peatas ta kohtuasja menetlemise, et Belgische Mededingingsautoriteit (Belgia konkurentsiasutus, edaspidi „BMA“) selgitaks oma kirjalikes märkustes, kas ainuõiguslik turustuskokkulepe on koosõlas konkurentsioigusega.
- 12 BMA hinnangul peab paralleelse kehtestamise tingimus olema täidetud, et aktiivset müüki saaks õiguslikult kehtivalt piirata. Selle tingimuse tõlgendamisel tuleb nimelt arvesse võtta mõistet „kokkulepe“ konkurentsioiguse, eelkõige ELTL artikli 101 ja WER artikli IV.1 tähenduses, millest nähtub, et poolte käitumise põhjal võib järeldada turustajate koosõlastatud tahet ja seda, et turustajad on andnud tarnija juhistele sõnaselge või vaikiva nõusoleku (faktiline järgimine).
- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et apellant on tõendanud, et vastustajad apellatsioonimenetluses andsid aktiivse müügi keelule vähemasti vaikimisi nõusoleku, kuid et ei ole tõendatud, et kõik teised edasimüüjad selle keeluga sõnaselgelt nõustusid. Sellega seoses tuleb märkida, et määrusest nr 330/2010 ja 2010. aasta suunistest ei selgu, mil viisil peab tarnija teavitama aktiivse müügi keelust oma teisi ostjaid ja mil viisil peavad need ostjad andma keelule nõusoleku.

- 14 BMA leiab, et eelotsusetaotluse esitanud kohus võib teha järelduse, et teised ostjad on andnud aktiivse müügi keelule vaikimise nõusoleku, ainuüksi tõsiasja põhjal, et ükski neist edasimüüjatest ei müü Conolt tellitud Beemster-tooteid Belgias. Vastustajad apellatsioonimenetluses on teistsugusel seisukohal ja väidavad, et vaikiva nõusolekuga on tegemist üksnes siis, kui tõendatakse, et Cono strateegiast, mille kohaselt ei või Madalmaadest tellitud Beemster-tooteid Belgias aktiivselt müüa, oli apellandile ainuturustusõiguse andmise ajal teavitatud kõiki teisi sel ajal volitatud edasimüüjaid ja neilt kõigilt oli nõutud selle järgimist.

TÖÖDOKUMENT